

Elke week herpubliceren we een artikel uit ons rijke archief. Deze keer een verhaal uit 1989: de tweede generatie Marokkanen over hun problemen en hun dromen.

Ronny, 23 jaar
DE LEIDER

Hij omschrijft zichzelf als een leider. "Ik zet tot dingen aan en hou overzicht. Bijvoorbeeld een beroving. Dan zeggen ze: laten we die pakken. Kijk, als het een toerist is, dan maakt het niet uit hoe groot-ie is. De omgeving is wel belangrijk. Een drukke straat, zeker hier in het centrum, wijs ik af. Een gracht of steeg gaat wel." Hij werkt alleen in kleine groepen. Twee tot drie man. "Anders moet je ook de buit in zessen delen. Overdag stelen we in winkels. Kleding, broeken, jassen, truien. Die verkopen we aan de hoeren. 's Nachts doen we meer auto's en toeristen." Hij toont zijn favoriete wapen: een schaar. "Een beetje dreigen, daar schrikken ze van."

De Marokkaanse bendes zijn in opmars. Bendenoorlogen, zoals in New York, tussen verschillende etnische groepen, sluit hij in de toekomst niet uit. Zeker niet wanneer de gigantische winsten uit de drugshandel in het geding zijn. "Surinamers verliezen al terrein. Marokkanen doen het slimmer. Ze vallen minder op, maar hebben de helft van de markt al in handen."

Zeven jaar is Ronny nu verslaafd. Per dag gebruikt hij 3/4 tot één gram cocaïne. Kosten: 150 tot 200 gulden. "Zo doorgaan wil ik niet. Als ik moeite doe, dan kan ik stoppen. Maar dan moet ik wel weg uit de scene, uit Amsterdam."

Hij spreekt en formuleert in correct Nederlands. Maar Ronny onderscheidt zich ook op andere punten van landgenoten. "Sommigen staan te boek met honderd antecedenten. Ik ben maar vier keer gepakt. Weinig voor de dingen die ik doe." Emotieloos somt hij de lijst op van de laatste dagen. "Twee auto's gekraakt, waarvan één meegenomen. Een winkeldiefstal voor drie meier. En drie berovingen op toeristen, twee mannen en een vrouw." Geen berouw? "Ik weet dat het gemeen is. Maar als het zo gemakkelijk gaat, dan doe je het snel."

30

Marokkaanse jongeren in Amsterdam

DE VERGETEN GENERATIE

Een politieagent noemt het "een plaag". Een sociaal werkster spreekt over "normvervaging". En een ambtenaar legt uit "dat het probleem sneller stijgt dan de oplossing." Dit zijn enkele typeringen, die te horen zijn over de tweede generatie Marokkanen in Amsterdam. Fotograaf en journalist Arnold Karskens begaf zich in de wereld van de jonge Marokkanen en liet hen zelf aan het woord over hun problemen en hun toekomstverwachtingen.

TEKST EN FOTO'S: ARNOLD KARSKENS

Ze noemden zich de Marokkaanse Mafia Boys. Hun 'werkgebied': de na-oorlogse nieuwbouwwijken in Amsterdam-West. Toen de politie de twee Marokkaanse jeugdbendes oprolde, bekenden ze straatroven, inbraken en diefstallen. Bruut geweld werd daarbij niet geschuwd. Oude vrouwen werden bij verlaten tramhaltes opgewacht en zonder pardon in elkaar geslagen. "De gevolgen interesseerden hen helemaal niets: benen en heupen werden gebroken," aldus een politieagent. En er is méér. Volgens een rapport van de gemeentelijke afdeling Bestuursinformatie vormt de Amsterdamse binnenstad momenteel het operatiegebied van nog eens vijf Marokkaanse bendes. Zij zouden met drugshandel, winkeldiefstal, helling en straatroof in hun dagelijks onderhoud voorzien. De problemen bij Amsterdamse Marokkanen doen zich vooral voor in de leeftijds-

31

groep van 12 tot 27 jaar. "Bij deze tweede generatie Marokkanen vindt een enorme normvervaging plaats," zegt een sociaal werkster in de Amsterdamse binnenstad. Ze werkt al jarenlang met drugsverslaafden en randgroepjongeren. "Een Nederlandse of Surinaamse junk is aanspreekbaar op zijn gedrag. Zij helemaal niet."

DE HOOFDSTAD telt op dit moment naar schatting zo'n vijfhonderd Marokkaanse randgroepjongeren. Zij kunnen zich, om diverse redenen, niet aanpassen aan de Nederlandse maatschappij en duiken onder in een subcultuur waarvan harddrugs, drank, gokken en misdaad de belangrijkste elementen vormen. Van deze groep zwerven volgens JAC-medewerker Jadroun zo'n 175 jongens dag en nacht door de stad. Hij schat dat hun aantal bovendien jaarlijks met honderd toeneemt. Een schier onoplosbaar probleem. "Wat verwacht je van jongens die vanaf hun veertiende zwerven. Ook al geef je hen een huis. Ze zijn gewend aan de vrijheid. Voor die groep Marokkanen is geen hulp meer mogelijk."

Vooraf bij de zogenaamde tussengeneratie bestaan veel problemen. Jongens die in Marokko zijn geboren ontmoeten pas in Nederland hun vader. In Marokko waren ze hoofd van het gezin, maar hier moeten ze hun verworven recht weer afstaan. Met alle gevolgen voor het gezinsgeluk. Leerplichtambtenaar Mohafit: "Het is eerder uitzondering dan regel als er een goede harmonie heerst in een Marokkaans gezin." JAC-me-

dewerker Jadroun wijst bovendien op de cultuurkloof. "Thuis is het Marokko en op straat Amsterdam."

De helft van de Amsterdamse jeugd bestaat momenteel uit etnische minderheden, waaronder Marokkanen. Maar het minderhedenbeleid in Amsterdamse oude wijken is totaal mislukt. De afgelopen drie jaar is ruim vijftig miljoen gulden in allerlei projecten gestopt. Zonder resultaat. Het geld is door incompetentie en gebrek aan samenwerking verbrast. Dat heeft inmiddels zelfs de Amsterdamse wethouder van sociale zaken P. Jonker volmondig moeten toegeven. Het Marokkaanse opvanghuis Darna, met haar elf bedden, is ook niet meer dan een druppel op een gloeiende plaat. Weggelopen jongens vinden daar onderdak voor een periode van maximaal negen maanden. De opzet van Darna bestaat uit een combinatie van de twee culturen. Coördinatrice Joan Ferrier: "Marokkaans in de zin van geen varkensvlees eten en vasten tijdens de ramadan. Maar elke week vergaderen we ook over persoonlijke ervaringen en dat is typisch Nederlands. We leren ze dat je je moeilijk staande kunt houden in deze maatschappij als je je mond niet open doet."

DE PERSPECTIEVEN voor de grote groep Marokkanen zijn niet bijzonder gunstig. Om te beginnen is het onderwijsniveau onder Marokkaanse jongeren bijzonder laag. Tachtig procent haakt af bij een opleiding in het voortgezet onderwijs. Meer dan Turkse en Surinaamse leeftijdgenoten. Werk is in Am-

sterdam nauwelijks voor hen te vinden. Sport is soms de enige uitweg naar erkenning en roem. "Ik droom van toernooien en de Olympische Spelen," zegt sportman Mohammed. "Boksen geeft me zelfvertrouwen op straat en op school." Voor zijn naamgenoot Mohammed vormt de Koran een leidraad in de complexe samenleving. Elke dag bezoekt hij de moskee: "Ik ken het boek van God al half uit mijn hoofd." Minder voortvarenden hangen rond in de vele Amsterdamse gokhallen, wachtend op de jackpot of dromerig een hasj-sigaret rokend.

AFGELOPEN VOORJAAR erkenden de vier grote steden - Amsterdam, Utrecht, Rotterdam en Den Haag - de hopeloze situatie. In een toelichting bij een rapport over minderheidsgroepen, voornamelijk Turken en Marokkanen, erkende de Utrechtse wethouder Van der Sluys dat "we ons compleet hebben verkeken op de omvang van het probleem. De grote golf immigranten leek voorbij, maar in de komende vijf jaar hebben we honderd- tot tweehonderdduizend immigranten te verwachten."

Streetcornerwerker Ron Boot uit Amsterdam-West wijst bovendien op de grote schare illegale Marokkanen die in de hoofdstad zwerft en gedoogd wordt. Werkloos, terwijl de cocaïne en de speelautomaat blijven lokken. "Ze denken: geen uitkering, dan breken we in." Hij zucht diep: "De Nederlandse samenleving staat nog heel wat te wachten." ●

**Achmed, 18 jaar
DE SCHANDKNAAP**

In de hal van het Centraal Station concentreert hij zich op codesignalen: een hoofdknikje of een vingerwijzing. Homoseksuelen bezitten een rafijn communicatiesysteem. Achmed is schandknaap. "Pas een paar maanden," relativeert hij. Ontwennig drukt hij zich tegen een pilaar. Zelden spreekt hij over dit werk. Hij zit in de vierde klas van de LTS en woont thuis. "Na school kom ik naar het station. Soms wacht ik een half uur en soms een paar uur voor ik een klant heb. Nee, ik neem geen hotel. We gaan naar het toilet hierboven of naar een lift. De klanten zijn rond de veertig jaar en best aardig. Ze betalen vijftig tot honderd gulden. Ik neuk niet met ze, ze pijpen mij of ik trek ze af."

Hij speelt de hoer voor glamour. "Ik hou van mooie kleren, en van stappen met vrienden." Veel geld wordt besteed in coffeshops. "Ik koop geen alcohol, maar wel hasjes, cola, sinas of Fristie. Verder speel ik tafeltennis en op slipperkasten." Gokken op speelautomaten kost hem - naar eigen zeggen - "maar dertig gulden."

Over de toekomst is hij vaag. Deze bijverdienste houdt hij aan "totdat ik na school werk heb." Hij wil graag timmerman worden maar weet niet met welke specialisatie.

Op zijn achtste kwam hij naar Nederland, maar hij voelt zich desondanks nog steeds Marokkaan. Het gesprek nadert z'n einde. Een man dwingt Achmed met zijn ogen

naar de uitgang: "Een klant voor de auto." Even spreekt het geweten: "Dit werk is eigenlijk niet goed, maar ja, makkelijk verdiend."

**Mohammed, 14 jaar
DE SPORTMAN**

De boksschool stapte hij binnen bij een instuif, nu drie jaar geleden. "Hij viel direct op door zijn stijl," verhaalt zijn trainer aan de Albert Cuyp, "een geboren bokser." Lang geleden, op zijn derde jaar, verhuisde Mohammed van de Noord-Marokkaanse stad Tétouan naar 'De Pijp'. "Ik spreek met m'n ouders nog Arabisch, met mijn broers gewoon Nederlands." De sport is belangrijk voor zijn houding en toekomst. "Het geeft zelfvertrouwen. Niet alleen op straat, maar ook op school. Wil ik wat weten, nou dan vraag ik het gewoon." Wereldkampioen Mike Tyson is zijn favoriet en hij droomt van grote toernooien en de Olympische Spelen. Soms wordt hij getart door Marokkaanse leeftijdgenoten. Ze proberen hem af te leiden. "Ze roken om stoer te doen en ze drinken om iets te durven. Met hen loop ik niet. Ik probeer iets te bereiken."

**Abdelrahim, 12 jaar
DE WEGLOPER**

Vier maanden verblijft hij al in het opvanghuis voor Marokkaanse jongeren Darna. Abdelrahim behoort tot de 'tussengeneratie'. Geboren in Marokko en opgevoed door zijn moeder. Eenmaal in Nederland kwam hij in conflict met zijn vader: wie is de baas in huis? "Het was vaak ruzie en zo. En ik ben geslagen," zegt hij zachtjes. Samen met zijn broer vluchtte hij het huis uit. Het groepleven in Darna vereist discipline. Om 17.15 uur schoonmaken. Om 18.00 uur eten. Gevolgd door de afwas. Op doordeweekse dagen gaat om tien uur 's avonds de deur op slot. Abdelrahim vindt alles best. De sfeer is harmonieus en zonder bemoeizuchtige vader spreekt hij over "lekker veel vrijheid". 's Avonds werkt hij verplicht aan zijn huiswerk. Abdelrahim zit nu in de zesde klas van de lagere school. "Ik ben het beste in rekenen en taal. Slecht in gymnastiek." ▶

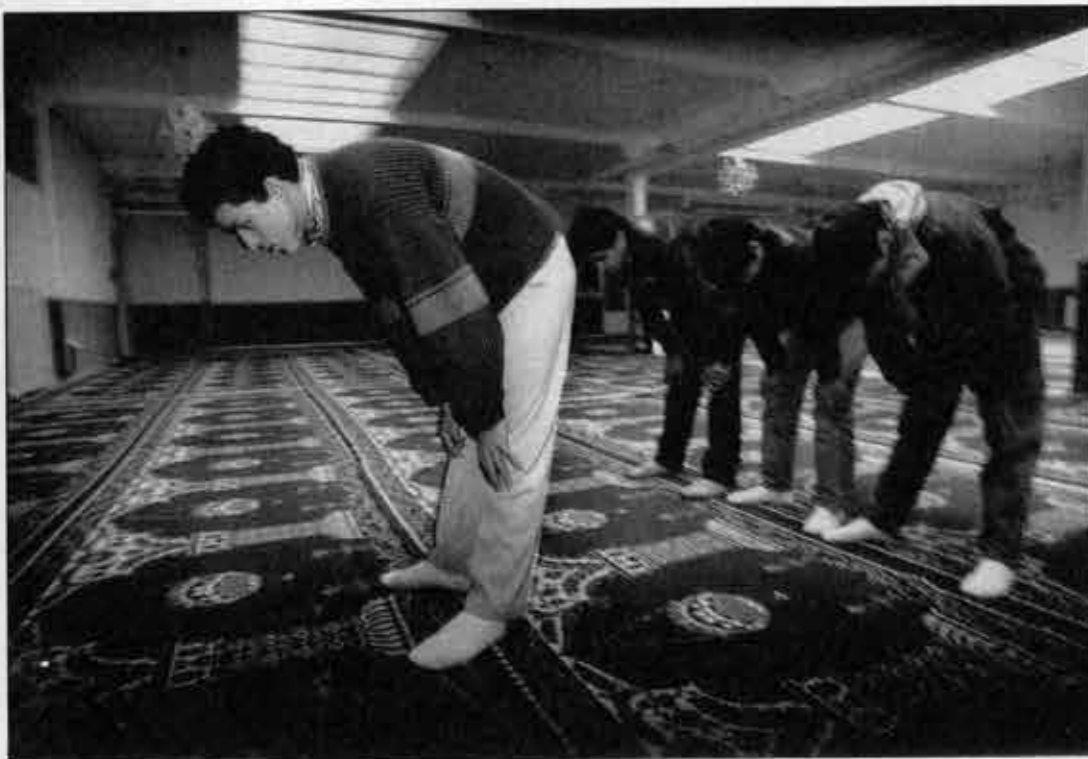
Appie, 26 jaar
DE STRAATROVER

De gokhal op het Damrak is zijn favoriete werkplek. Nep-hasjes verkopen en zoeken naar potentiële slachtoffers. Met weinig gewetensangst omschrijft Appie zijn arbeid: "Pikken, gewoon roven op straat. Ik moet toch ook aan geld komen," voegt hij er als verweer aan toe. De straatberovingen concentreren zich rond de Nieuwendijk en de Nieuwmarkt. "Vaak toeristen, soms dealers of Nederlanders. Ik spring voor ze en schreeuw: geef me geld of ik maak je af." De verworven inkomsten besteedt hij aan drugs. Veel cocaïne. Zijn gezicht en zijn neusgaten vertonen luttelken van jarenlang gebruik. Berovingen lopen soms verkeerd af. Een overval op een toerist kwam hem te staan op tien maanden cel. En dan dat geintje met die Nederlander. Met plechtige betoogheid spreekt Appie nog over dat voorval. Die knul gaf hem toch een dreun. Nee, autokraken is makkelijk. "Gewoon een steen en uithalen." Hij concentreert zich op buitenlandse auto's vanwege de grote buit en de kleine pakkans. Natuurlijk is hij ook daarvoor veroordeeld, drie maanden: "voor een radio-cas-

setterecorder met een beetje geld." Alle ellende begon toen zijn moeder scheidde van zijn vader. Hij werd op straat gezet en begon als zestienjarige te zwerven. Appie is al jaren

ongewenst vreemdeling en slaapt achter het Centraal Station. Over zijn toekomst is hij kort. "Gebruiken en ziek zijn. Hoelang nog? Weet ik veel."

Mohammed, 15 jaar
DE FUNDAMENTALIST

Op zaterdag bestudeert hij in de Fatih-moskee klassikaal de Koran, maar ook doordeweeks bezoekt hij het gebedshuis. "Ik ken het boek van God nu al half uit mijn hoofd." Zijn ouders kwamen 21 jaar geleden naar Nederland. Hijzelf groeide op in Amsterdam-West. Zijn toekomstwensen? "Religie studeren aan de Al Azhar-universiteit in Caïro, het grootste islamitische studiecentrum van de wereld." Vervolgens realistisch: "Misschien is dat niet mogelijk, dan wil ik imam worden." Naar de disco wil hij niet en hij corrigeert zelfs zijn zusters op niet-islamitisch gedrag. "Dan vertel ik over de functie van de hoofddoek." Hij kent Marokkaanse leeftijdgenoten die volstrekt vrij leven. "Ik ben een uitzondering, maar ik zit tenminste wel op het rechte pad."

Ismail, 20 jaar
DE TERUGGEKEERDE

Hij is verwoesterd, draagt een spijkerbroek en tapt zonder scrupules glazen alcohol. Drie dagen per week werkt hij als vrijwilliger in coffeeshop Ras Ederb. "Dat betekent inschenken, koken en schoonmaken." Hier is zijn huiskamer sinds zijn vader in 1984 naar Marokko terugkeerde met behoud van WAO-uitkering. Ismail: "Een jaar heb ik in het stadje Taza gewoond ergens in het noorden van Marokko, maar ik kon niet wennen. Ik was mijn vrijheid en vrienden kwijt. In Nederland heb je winkels met mooie kleren en in het weekeinde kun je naar de disco. In Marokko heb je alleen het theehuis." Voor het raam staat de gokauto-maat, achter in de zaak het voetbalspel. Bijna alle tafeltjes zijn bezet door jongeren in korte zwarte jasjes. De muziek is modern. Alleen de gebogen ramen en de witte stuc aan de muur doen Noordafrikaans aan. Buiten passeren donkere schaduwten. "Dit is een slechte buurt, net een tweede Zeedijk," verzekert Ismail achter de ronde bar. "Als er ruzie is geweest ben ik

bang dat ze terugkomen, begrijp je. Met Nederlanders heb je minder problemen, die zijn rustiger." Op zijn zeventiende keerde hij terug naar Nederland. Na veel

moeite kreeg hij een verblijfsvergunning. Ismail heeft veel ideeën voor de toekomst maar zal eerst MAVO-3 moeten afmaken. Een tweekamer-flat wacht op inrich-

ting want "alles kost geld". "Ik woon nu bij elkaar twaalf jaar in Nederland. Terug naar Marokko wil ik niet. Het kost me vier jaar om daar te wennen."

Mohammed, 26 jaar
DE JUNK

Hij spuit in een kruipruimte onder een gesloopte brug voor het Centraal Station. Mohammed ligt tegen de verste muur in het donker. "Ik ben erg ziek," klaagt hij in een mengeling van Frans, Engels en Nederlands. Hij is verslaafd aan de heroïne en lijdt aan ontweningsverschijnselen. Hij rilt. Op tienjarige leeftijd voegde Mohammed zich bij zijn vader in België. Al snel kwam hij in aanraking met drugs. Hij trok naar Amsterdam: "Nederland is makkelijk en België is moeilijk voor drugs." In het schemerdonker probeert hij zich tevergeefs enkele malen te injecteren. "Mijn bloed is erg koud," grapt hij. Hoe hij aan geld komt? Mohammed geeft een halve draai met z'n hand. Zijn toekomst? "Brussel kan niet, te moeilijk. Vader is sinds 1983 dood. Daar wachten vier broers en zusters. En zo thuiskomen? Nee."